

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMINTAKAUSI 2024-2025

1. Esiopetusyksikkö

ETELÄ-NUMMELAN PÄIVÄKOTI
DAGHEMMET ALEKSANDRA

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

2.1. Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Toiminta-aika päivittäin klo 9–13

Syyslukukausi 8.8.-20.12.2024 (91 päivää)

syysloma 14.10.-18.10.2024 (vko 42)

joululoma 21.12.2024-6.1.2025

Kevätlukukausi 7.1.-30.5.2025 (95 päivää)

hiihtoloma 17.2.-21.2.2025 (vko 8)

2.2. Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Esiopetusryhmän nimi: Pihlajanmarjat, suomenkielinen esiopetus

Esiopetusryhmän rakenne: 21 esioppilasta, joista kaikki ovat esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa.

Oppimisympäristö:

Toiminta-ajatuksen keskiössä on, että esiopetus on vuorovaikutusta lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä ympäristön kanssa. Lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki sekä havainnolliset ja toiminnalliset työtavat ovat tärkeä osa esiopetustamme. Pihlajanmarjat ryhmän sisällä esioppilaat toimivat kolmessa pienryhmässä porrastetusti. Pienryhmätoiminnalla varmistamme lasten yksilöllisten taitojen huomioimisen ja tukemisen. Fyysinen oppimisympäristö käsittää ryhmän sisätilat, jotka järjestellään kulloisellekin toiminnalle sopivaksi. Liikuteltavien seinien ansiosta jokaisella pienryhmällä on mahdollisuus toimia omien tarpeiden mukaisesti. Koulukeskuksen muita tiloja (värkkäämö, liikuntasali, näyttämö) käytämme sovittujen aikojen puitteissa.

Esiopetusyksikkömme ulkotiloja käytämme päivittäin. Läheinen Kalkkimäen metsäalue ja puistot muodostavat olennaisen osan oppimisympäristöstämme.

Sosiaalisen oppimisympäristö muodostuu niin oman esiopetusryhmän kuin koko päiväkodin muiden ryhmien ympärille. Pihlajanmarjat ryhmän esioppilaat toimivat

tiivissä yhteistyössä Etelä-Nummelan koulun alkuopetuksen, Vihti svenska skolanin alkuopetuksen sekä Daghemmet Aleksandran esiopetuksen kanssa.

Esiopetusryhmän nimi: Gullvivorna, förskola på svenska

Esiopetusryhmän rakenne: 4 esioppilasta, 14 3–5-vuotiasta lasta.

Lärmiljö:

Gullvivorna delar grupputrymmet med 3-5åringarna. På grund av att förskolegruppen är liten, är femåringarna med i verksamheten regelbundet. Det möjliggör även ledda grupplekar. 5-6åringarnas dagsrytm är annorlunda från resten av gruppen, för att möjliggöra åldersenlig verksamhet.

Handlingsidé är att förskolan är en plats där miljön, barnen och vuxna är i samverkan med varandra. I förskolan är både och ledd lek viktig.

Vi använder vår förskole enhets uteplatser varje dag. Det närliggande Kalkkimäki skogsområde och parker utgör en väsentlig del av vår lärmiljö.

Den sociala lärmiljön formas kring både din förskolegrupp och de andra grupperna på hela dagiset. Gullvivorna gruppens förskolebarn arbetar i nära samarbete i Vichtis svenska skola, Etelä-Nummelas grundutbildning och finska förskola Pihlajanmarjat gruppen.

2.3. Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

LEIKKI JA LIIKUNTA

Yksikkömme esiopetuksessa leikkiä hyödynnetään oppimisen välineenä, koska leikissä yhdistyvät keskeiset oppimista edistävät elementit: innostus, yhdessä tekeminen ja omien taitojen haastaminen. Toiminnassa pidämme kuitenkin tärkeänä, että leikki näyttäytyy myös toimintana, joka ei tavoittele mitään ennalta määriteltyä lopputulosta vaan leikkiminen on lapselle merkityksellistä itse leikkimisen ja leikkikokemusten jakamisen vuoksi.

Ohjatulla ja tuetulla leikillä on keskeinen aseman toiminnassa. Esiopetuksen henkilöstö osallistuu leikin kannatteluun ja sen etenemiseen tuomalla leikkiin uusia elementtejä ja juonenkäänteitä. Leikkiympäristöä suunnitellaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa. Omalla roolillaan esiopetuksen henkilöstö ohjaa ja rakentaa leikkitilanteita niin, että lapsilla on mahdollisuus näyttää ja käydä läpi sekä myönteisiä sekä hankalia tunteita. Leikki yhdistetään oppimisen eri alueisiin ja pedagogisen dokumentoinnin avulla leikkiä kehitetään eteenpäin yhdessä lasten kanssa. Leikkitaulujen avulla lapset voivat itse valita, mitä leikkejä leikkivät. Leikkitauluja vaihdetaan ja niitä rikastetaan lasten mielenkiinnon ja toiveiden mukaisesti

Esiopetusyksikössämme liikunta on keskeisessä roolissa jokapäiväistä toimintaa. Liikuntaa eheytetään jokaiseen oppimisen alueeseen. Liikuntasuunnitelmassa otetaan huomioon myös valtakunnalliset liikuntasuositukset sekä Vihdin kunnan liikuntasuunnitelma. Liikunta kuuluu jokapäiväiseen ulkoiluun niin lasten omatoimisesti toteutettuna kuin ohjattuina tuokioina. Vähintään kerran viikossa toimintaamme sisällytetään ohjattu pidempikestoinen liikuntatuokio. Liikuntatuokioihin käytämme koulukeskuksen näyttämötilaa, liikuntasalia sekä läheistä palloiluhallia. Talvella hyödynnämme Pajuniityn luistelukenttää luisteluun. Päiväkodin piha ja sisätilat muuntuvat myös tarvittaessa liikuntapaikoiksi. 6-vuotiaat esioppilaat osallistuvat myös Vihdin kunnan järjestämään uinnin opetukseen Nummelan uimahallilla keväällä 2025. Esiopetukseen sisältyy myös viikoittain metsäretki- aamupäivä, jolloin retkeilemme läheisellä Kalkkimäen metsäalueella.

I vår enhet är leken en form av lärande. I leken övar barnen på sociala färdigheter, självreglering, turtagning och mycket mera. I leken uppstår naturligt olika teman som problemlösning och flexibilitet. Pedagogens roll är att vara närvarande och till hands för barnen då det uppstår konflikter eller behövs handledning. Pedagogen skapar och handleder situationer där barnen behandlar både svåra och enkla känslor på ett sensitivt sätt. Det sker bland annat genom att pedagogen namnger känslor och via det normaliseras olika beteenden. Det stärker barnens självreglering och självkänedom. Det finns både ledd lek och fri lek i verksamheten. Det är viktigt att leken är en del av dagen där barnen få uttrycka sig fritt, utan press för att leken skall ha ett resultat eller en förväntning.

I förskolan har rörelse en central roll. Vi följer Vichtis stads Rörelse årsklocka. Rörelsen sker i olika miljöer och vi utnyttjar daghemmets olika gårdar. Inne gymnastiken tar rum en gång i veckan i scenutrymmet som är bredvid skolans gymnastiksal. Rörelse är den del av alla lärområden. På vintern utnyttjar vi skridskobanan som finns i Pajuniitty. På våren 2025 deltar förskolan i förskolesimingen i Nummelas simhall. Till förskolan hör även skogsutfärder, varje vecka går vi till en skog som finns ovanför konditionstrapporna.

OSALLISUUS

Tunne ryhmään kuulumisesta, kuulluksi tulemisesta ja vaikutusmahdollisuuden kokemisesta muodostaa perustan osallisuudelle. Toiminnassa pidämme tärkeänä, että pysähdymme kuuntelemaan lasten asioita ja ehdotuksia. Henkilöstö on aidosti läsnä lapsen arjessa, havainnoiden tilanteita. Yhteisen tekemisen ja leikin ja kautta, luomme toiminnallisesti, toiset huomioonottavan ryhmän. Toimintakauden alussa kiinnitämme huomioita siihen, että yhdessä lasten kanssa mietimme yhteiset ja useasti toistuvat toimintatavat sekä kiinteät työskentelymallit. Lasten mielenkiinnonkohteet ohjaavat esiopetuksen toimintaa. Mielenkiinnonkohteita hyödyntäen toteutamme

pieniä projekteja. Valokuvaseinän avulla, toiminta ja lasten mielenkiinnonkohteet tulevat näkyväksi.

Delaktighet: Pedagogerna jobbar aktivt med att barnen känner sig delaktiga i gruppen. Det sker med att bemöta barnen på individnivå. Varje barn blir bemött på morgonen med glädje och pedagogerna ser till att lyssna och se barnen dagligen. Vi använder lek och spel för att skapa kontakt och bilda relationer som är värdefulla och trygga.

VASU- EOPS-PROSESSIT JA NIIDEN JOHTAMINEN

Vihdin esiopetuksen opetussuunnitelma antaa pedagogiselle toiminnalle suuntaviivat. Työnkuvat, roolit ja päiväjärjestys suunnitellaan perustehtävää (tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista) ja eopsia tukien sekä perustuen kunkin tiimiläisen ammatilliseen osaamiseen ja vahvuuteen. Ohjausasiakirjojen sisältöä pyritään pilkkomaan ja käymään läpi tiimipalaverissa, jotta ne konkretisoituisivat arjen ja toiminnan tasolle. Keskusteluissa apuna käytetään eri tasojen dokumentteja, jotta niiden rooli tulisi kaikille selville. Pedagogista keskustelua ohjaavien asiakirjojen osalta ylläpidetään jokaisessa tiimipalaverissa, jotta ne myös todentuisivat yksittäisen lapsen ja koko ryhmän kokemusmaailmassa

Varhaiskasvatuksen opettaja johtaa perustehtäväpuhetta, sekä pitää huolta tiimin toiminnan ammatillisuudesta ja esiopetussuunnitelman mukaan toimimisesta. Yhteisille keskusteluille ja palaverille luodaan yhdessä johtajan kanssa selkeät rakenteet ja paikat, joista pidetään kiinni. Varhaiskasvatuksen opettajat ohjaavat keskustelujen sisältöjä ja laativat tiimipalaverihin asialistat. Palaverin tuotos dokumentoidaan (muistio/tiimipalaverimuistio).

Jokaisen esioppilaan ja heidän vanhempiansa kanssa käymme vähintään kaksi kertaa vuodessa esiopetuskeskustelun. Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja vastaa keskusteluista ja dokumentoimisesta. Muut tiimin jäsenet osallistuvat tuottamalla tietoa lapsista havainnoinnin avulla.

2.4. Retket

Esiopetukseen osallistuvat lapset tekevät säännöllisesti luontoretkeä läheiselle Kalkkimäen metsäalueelle sekä läheisiin puistoihin. Retkien sisällössä on otettu huomioon esiopetuksen vuosikello suunnitelmasta nousevat sisällöt ja teemat. Muut yksikön ulkopuolisen toiminnan toteuttamme toiminnan sisällöstä nousevien tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaisesti.

Keväällä 2025 esiopetuksessa olevien lasten kanssa on tarkoitus tehdä kevätretki yksikön ulkopuolelle.

Utfärder tar plats varje vecka till närskogen ovanför konditionstrapporna eller till parker i närheten. Förskolegruppen deltar i utfärden med resten av barnen i Gullvivorna, förskolan har regelbundet egna förskoleuppgifter de utför i en smågrupp. I planering av utfärder tas i beaktande rörelse årsklockan.

3. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä. Lisäksi arviointimenetelminä käytössä ovat sosiogrammi ja läheisyyden kehä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista Valssin arvioinnin avulla.

Järjestäjätasolla arvioidaan Valssin arviointivälineen avulla varhaiskasvatusta sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhuollon palveluista)

Pihlajanmarjoissa on esiopetuksessa 21 lasta, joista seitsemän tehostetussa tuessa, yksi erityisessä tuessa. Arvio tarpeesta opiskeluhuollon palveluille on 0,3 henkilötyövuotta. Gullvivornassa on esiopetuksessa neljä (4) lasta, joista yksi

tehostetussa tuessa. Arvio tarpeesta opiskeluhoollon palveluille on 0,1 henkilötyövuotta.

Opiskeluhoollon palveluina esiopetusyksikössämme on käytössä psykologin palvelut, koulukuraattorin palvelut, neuvolaterveydenhoitajan palvelut sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan yhteistyöpalvelut opiskeluhoollon kanssa, kuten lähetteen tekeminen esimerkiksi psykologille. Opiskeluhoollon tarve on säännöllistä ja koko toimintakauden kestävä. Opiskeluhoollon yhteistyötoimija tahot tulee olla saavutettavissa, kun heidän palveluitaan tarvitaan.

Yksikön opiskeluhoolloryhmään kuuluvat yksikön henkilökunta, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi ja koulukuraattori. Tarvittaessa opiskeluhoolloryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. Yhteisöllisen opiskeluhoolltotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Opiskeluhoollon tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksikkökohtainen opiskeluhoolltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Yhteisenä teemana esiopetuksessa on toimintakaudelle 2024–2025 yhteisöllisyys ja tunnetaidot. Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet:

- jokaisella lapsella on kaveri
- psykologinen turvallisuus

Esiopetusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhoolltoryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Aiheet yhteisöllisiin opiskeluhoolltoryhmän tapaamisiin nousevat esiopetuksen ilmiöistä ja tarpeista. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoolltoryhmää ja toimii myös koollekutsujana.

Jokaisen esiopetuksessa työskentelevän velvollisuus on seurata fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumista. Huolen herätessä työntekijä tuo asian esihenkilön tietoon, joka vie asiaa eteenpäin yhteisöllisessä opiskeluhoolltotyössä.

YKSIKÖN TOIMENPITEET

Henkilöstö seuraa lasten vuorovaikutussuhteita sekä auttaa lasta saamaan myönteisiä vuorovaikutuksen kokemuksia.

Toiminnan keskeisenä osa-alueena on opettaa lapselle kaveritaitoja. Toimintamallina tässä on positiiviseen pedagogiikkaan/vahvuuspedagogiikkaan perustuva Huomaa hyvä! materiaali ja -ajatus. Keskittymällä erilaisiin vahvuuksiin ja hyvään, lasten itsetunto, myönteinen minäkuva ja toimijuus vahvistuvat.

Yksikössämme on käytössä MiniVerso sovittelumalli- jonka avulla henkilöstö auttaa lapsia löytämään ratkaisuja riitoihinsa. Sovittelutoiminta luo mahdollisuuksia sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun leikin keinoin.

Koko talon yhteiset pedagogiset keskustelut ovat merkittäviä ja tärkeitä yhteisen linjan pysymiseksi.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu päiväkodilla marraskuussa 2024, jolloin katsomme kevään tapaamiselle ajan.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhuollon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhuolto, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhuollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä! -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhuoltoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhuoltoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhuoltoa koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhuoltotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhuollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

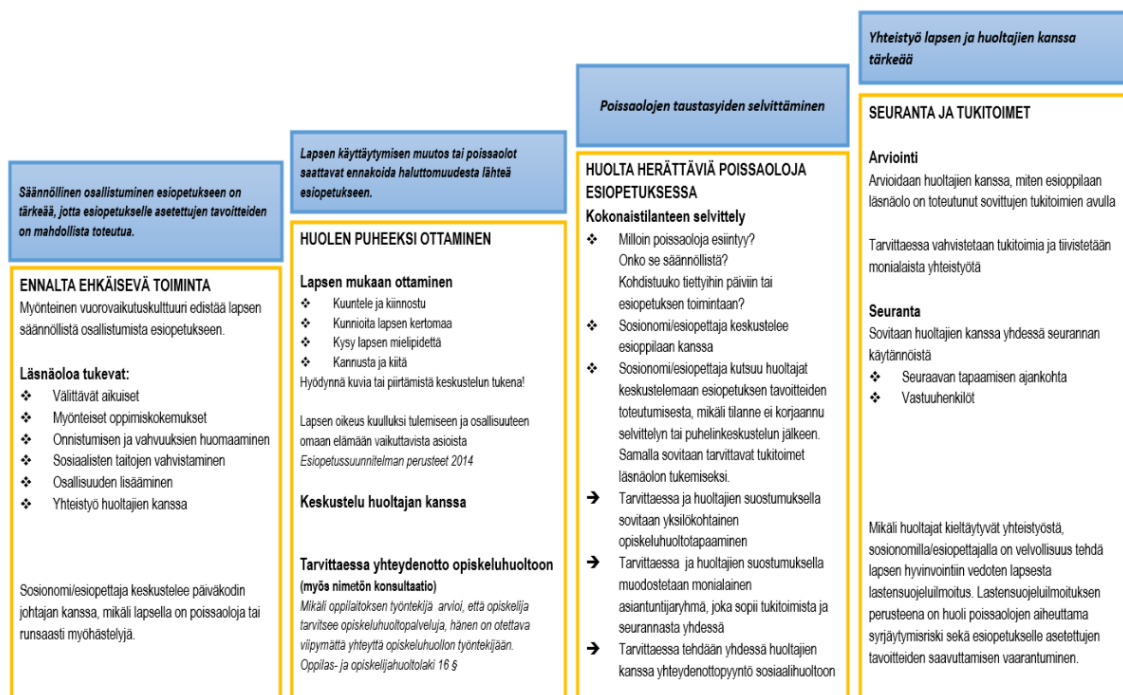
Yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhuoltoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhuoltotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhuollon henkilöstöä.

LAPSEN LÄSNÄOLON TUKEMINEN ESIOPETUKSESSA

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan

tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhuollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhuollollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä

opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun hoitajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Hoitajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Hoitajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että hoitajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Hoitajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia hoitajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla hoitajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa. Näin myös hoitajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoiton sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Hoitajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa hoitajille kerrotaan:

- Opiskeluhoiton käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- Opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhoitosuunnitelman on hoitajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi hoitajat saavat yhteisöllisen opiskeluhoiton toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhoiton johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhoiton periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta

sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erityinen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erityisen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin

esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

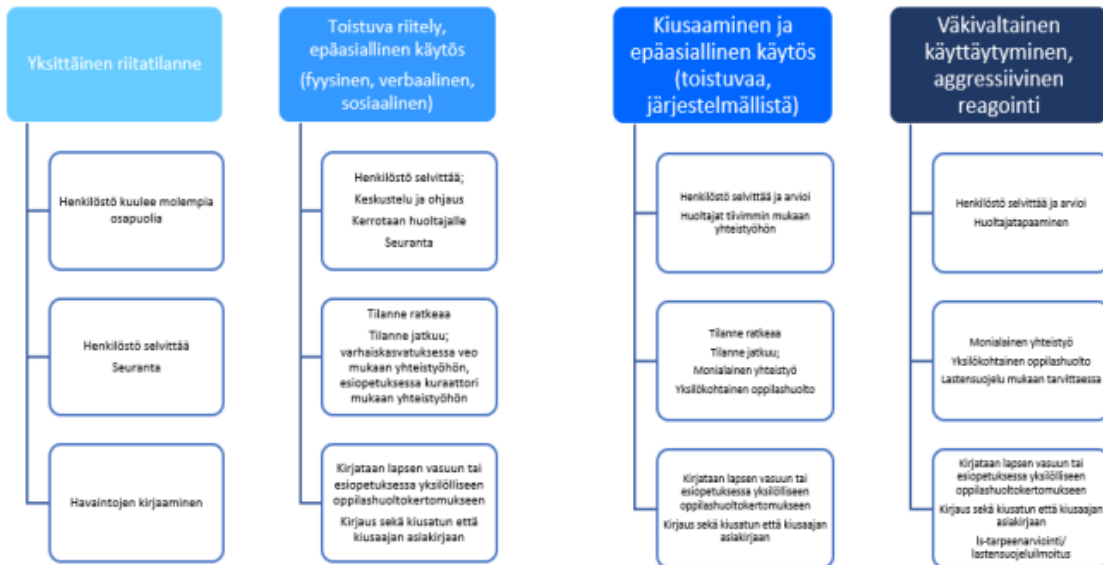
Kiusaamisen ehkäisyssä painotamme sitä, että jokaisella on tietoisuus siitä, miten henkilöstö voi vaikuttaa omalla toiminnallaan ilmiön olemassaoloon. Henkilöstön tehtävänä on seurata ryhmän lasten vuorovaikutussuhteita sekä auttaa lasta saamaan myönteisiä vuorovaikutuksen kokemuksia.

Toimintamme keskeisenä osa-alueena on opettaa lapselle kaveritaitoja, kykyä asettua toisen ihmisen asemaan, kykyä empatiaan sekä opettaa yhteisen vastuun kantamista muiden hyvinvoinnista. Toimintamallina tässä on positiiviseen pedagogiikkaan perustuva Huomaa Hyvä! materiaali. Keskittymällä erilaisiin vahvuuksiin ja hyvään, lasten itsetunto, myönteinen minäkuva ja toimijuus vahvistuvat.

Lapsi omaksuu sääntöjä ja tapoja ottamalla mallia henkilöstön käyttäytymisestä ja esimerkiksi. Näin ollen pidämme tärkeänä empaattista ohjausta ja tietoisuutta siitä, että henkilöstön keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa siihen, miten lapsi oppii ihmisten välistä kunnioitusta.

Yksikössämme on käytössä MiniVerso sovittelumalli- jonka avulla henkilöstö auttaa lapsia löytämään ratkaisuja riitoihinsa. Sovittelu luo lapsille edellytykset aidolle osallisuudelle riitatilanteissa. Sovittelussa ketään ei leimata vaan kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana. Sovittelutoiminta luo mahdollisuuksia sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun leikin keinoin. MiniVerso- sovittelua harjoittemme lasten kanssa erilaisten sosiaalisten tarinoiden avulla. Nukketeatterin/pöytäteatterihahmojen avulla lapset pääsevät pohtimaan ja ratkaisemaan erilaisia sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä arkipäivän tilanteita. Teemoissa hyödynnämme lasten keskuudesta nousseita tapahtumia.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Jotta lapsi kokee olevansa osallinen, on tärkeää, että hänet huomioidaan arjen konkreettisessa toiminnassa.

Aamulla jokainen lapsi otetaan vastaan yksilöllisesti, huomenta toivottamalla ja kuulumisia kyselemällä. Päivän päätteeksi jokaiselle lapselle sanotaan näkemiin/heipat. Esikoululaisen kanssa harjoitellaan myös omasta päivästä kertomista. Tämä on tärkeä osa lapsen yksilöllistä huomioimista.

Erilaisia toimintoja tehdessämme, annamme tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Lasten toiveet ja mielenkiinnot rytmittävät toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Lapset vaikuttavat omilla mielipiteillään ja toiveillaan leikkiympäristöihin ja niiden järjestämiseen.

Osallisuus on myös vastuuseen kasvattamista, niinpä harjoitellaan omista tavaroista huolehtimista, jälkien siivoamista ja yhteisestä ympäristöstä huolehtimista.

Lasten kanssa yhdessä tarkastelemme toimintaa kuvien avulla. Toiminta ja osallisuus siihen, tulevat näin näkyväksi lapselle.

Lapset arvioivat toimintaa niin sanallisesti, kuin myös käyttäen kuvia tai peukku yös/alas merkkiä

Pienryhmätoiminta tukee lasten osallisuutta. Toiminnassa huomioidaan, että osallisuuden tasot vaihtelevat lapsen taitojen mukaan. Esiopetuksen henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että lasten turvallisuuden tunne ei katoa.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Viikkokirjeissä kerromme, mitä asioita viikon aikana olemme käyneet läpi, ja mitä seuraavalla viikolla on tiedossa. Kuvia ja tietoa toiminnasta on myös nähtävillä ryhmän eteisen seinällä, pedagogisella seinällä. Näin huoltajille muodostuu käsitys esiopetuksen sisällöstä ja toiminnasta.

Huoltajien ja esioppilaiden kanssa käymme vähintään kaksi kertaa vuodessa esiopetuskeskustelun. Keskusteluissa korostamme huoltajien mahdollisuuden esittää toiveita ja kehittämiskohteita.

Huoltajien kanssa keskustelemme lapsen esiopetuskeskustelussa myös siitä, että mitä ja miten vanhemmat haluavat kuulla lapsen päivästä.

Vähintään kerran vuodessa järjestämme vanhempainillan, jossa huoltajilla on mahdollisuus esittää toiveita ja näkemyksiä esiopetusvuodelle.

Huoltajilla on mahdollisuus tulla tutustumaan esiopetuksen toimintaan sovittaessa. Helmikuussa 14.2 olemme perinteisesti järjestäneet lapselle ”tärkeiden ihmisten päivän”, jolloin huoltajilla tai muilla lapselle tärkeillä ihmisillä on ollut mahdollisuus tulla seuraamaan toimintaamme

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin

tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

31.10.2024

Päivikki Juntunen

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma